

moderno izključiti take duševne cvetlice, kakor so štajerske liberalno-nemčurske učiteljice iz društva, ki bo brezdvoma od Celja do Kaplanda zaslovelo." — Tisti norec, ki mu je odmerjen svet samo od Celja do Studenca pri Ljubljani, naj si zapomni to, če mu gre še kaj v glavo: Mi bomo začeli izpodbijati klin s klinom! To se pravi: na take sirovosti bomo odgovarjali s tem, da bomo objavljali razne svinjarije, ki so jih uganjali tisti, ki so danes pri „Slovencu“ najbolj v milosti in imajo tudi pri klerikalnih društvih — pevskih! — kako šaržo! To si naj norec zapomni in naj to pove tudi uredniku Terseglavu! Naše potrpežljivosti je konec!

Slomškova zveza zboruje dne 2. septembra na — Brezjah. O poeziji in estetiki govori — dr. Janko Bezjak, ki je svoje dni služboval v Mariboru. Ivan Bregar, nadučitelj v Gornji Šiški, poroča o reformni deželni šolski zakonov, prof. Evgen Jarec pa razpravlja o eksperimentalni pedagogiki. Lepe teme — lepi predavatelji. Ker je dotični oklic v „Slovencu“ podpisal tudi Ivan Strukelj, si bomo prihodnjič dovolili kratko opazko. Sicer pa že danes: Mnogo sreče, mnogo udeležbe in — roko na srce!

K discipliniranju! Slučaj je nanese, da je neki naš tovariš govoril z duhovnikom na deželi, ki mu je jel pripovedovati, da je ta in ta učitelj sedaj na vrsti za discipliniranje, in se bo to izvršilo v najkrajšem času. To vest je prinesel dotični duhovnik brezdvomno s shoda v Dubrovniku. — Za danes brez komentara; če bo treba, pa drugič! To boste se strmeli!

Učiteljske v Ljubljani je še danes nemški zavod. Velika večina predmetov se poučuje v nemščini, kar ima za posledico silno nemškutarijo. Dovolj, da vzgaja nemškutarske učiteljice nekdruge, zato ni treba, da se vali odpadniška kultura tudi na e. kr. pripravljaluici. Če so se gimnazije poslovenile, zakaj bi se ne učiteljske? — Razumemo in se strinjamo s „Slovencem“, ki piše tako. — Da bi bila pa nemščina vzrok, da se najvažnejši predmeti, kakor n. pr. pedagogika, tako slabo o kandidatom v glavo vcepijo, da razum Rousseaujevega imena, o tej lepi vedi veliko ne vedo, o tem dvomimo! — Morebiti naj bi se natančneje proučevalo propadanje šolstva in znsnosti v srednjem veku ob premoči krščanstva in duhovščine? Morebiti napredek za Rousseau itd., ki vam je trn v peti? Vemo, kam pes taco meli! Zato pravite: „Notorično je, da se na ljubljanski pripravnici poučuje približno tako, kakor na mohamedanski univerzi v Fezu.“ — Radi bi skvarili še zgodovino pedagogike in izpremenili resnico v laž, da bi bilo vse po vašem kroju preurejeno? „Posledice čuti naše ljudstvo!“ — Seveda, da bi ljudstvo ne prišlo do resnice, bi vam bilo všeč. Saj bi bilo tudi dobro, da bi učiteljstvo ne spoznalo pravega! Preveč izobraženo vam je naše ljudstvo, zato se morate malo več truditi, preden ga o čem prepričate. Tavalno naj bi v temi in se dalo prosto voditi od vas, in z ljudstvom tudi učiteljstvo. „Tako naj se poklicani faktorji zganejo in v prvi vrsti — drugo pozneje — vržejo iz učiteljskega nemški duh, ki veje od zgoraj.“ — Najbrže se je tako sklenilo na shodu v Dubrovniku.

Učiteljska tiskarna. Naročnikom šolskih tiskoviu naznanjamo, da Ročni zapisnik še ni dotiskan in ga torej ne moremo prilagati naročilom, ki jih že izvršujemo. Pač pa stavimo Ročni zapisnik v račun, ker upamo, da ustrezemo na ta način najbolj šolskim voditeljem, ki predložijo samo en račun kraj. šol. svetu. — Glede Zirovnikovih narodnih pesmi javljamo, da izidejo v treh snopičih takoj, ko jih odobri ministarstvo. Kdaj se to zgodi, seveda ne vemo, kar pa naznanjamo v „Učit. Tovarišu“ pravčasno. — Šol. voditelje opozarjamo, da si pri naročilih preskrbe podpis predsednika kraj. šol. sveta, sicer so v slučaju, da se ta brani plačati, sami odgovorni za plačilo.

Pozor. Neki učitelj, vračajoč se od Zavezinega zborovanja v Mariboru je pozabil pri izstopu v Celju v vagonu zavitek: 2 metodiki in „Walzertraum“. Nabaja se v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani. Kam naj pošljemo.

Novi okrajni nadzornik. Dosedanji okrajni šolski nadzornik na Krku, vadniški učitelj Dragotin Pribil, je imenovan nadzornikom hrvaških in slovenskih šol v voloskem okrajnem glavarstvu.

Zveza čeških učiteljskih društev v kraljestvu Češkem je darovala 200 K za Družbo C. in M. v priznanje zaslug mestnega tajnika na Rabu Ivana Tomo Galzigna.

Iz seje e. kr. ožjega okr. šol. sveta toliminskega. Nadučitelj Franc Kašca dobi polletni dopust zaradi bolezi. Nanovo so imenovani: Mavrič za Logje-Robedišče. Likar za Gorje, Faganel za Tolmin, Mozetič za Bovec, Velikonja za Strmec, Trdan za Ravne (na Cerkljanskem), Rasjan za Lazec. Katnik za Novake in Črnigoj za Drežnico. — Premiščeni so: Brezavšček v Ruto, Ivančič Josip v Podbelo, Bensa v Borjano. Pagon v Stržišče, Zavrtanik v Sužid, Volarič na Št. Viško goro, Prijatelj v Tolmin, Mikuž na Grabovo. Rode v Log, Firm v Podbrdo, Jevšček na Ponikol, Perko v Jagršče, Bogotaj v Kobarid, Miklavič Olga v Idrsko in Kalan v Tolmin. — Dne 7. septembra bo šole prost dan zaradi odkritja spominke plošče Hrabroslavu

Volariču. Isti dan bo treba nadomestiti s prostim četrtkom v oktobru. — Dve učiteljici dobila nagrado. Vzame se v znanje več nakazov. Vse prošnje učiteljice za podelitev službenih mest se zavrnejo.

Na okoliški deški šoli v Celju se je končal pouk v šol. letu 1908/9. koncem julija. Zaradi škrlatice je bila šola zatvorena od 10. nov. 1908. do 9. januarja 1909, zavoljo česar se je moralo šolsko leto podaljšati za tri tedne. — Ob začetku šol. leta je posečalo zavod 471 učencev, ob koncu pa 409. Med slednjimi je bilo 312 učencev za višji razred, odnosno oddelek sposobnih — med temi z odličnim uspehom 69 — 87 nesposobnih, 24 je bilo neredovanih, 1 učenec pa je med šol. letom umrl. — Zavod je štel 5 def. razredov; 1., 2. in 3. razred so imeli paralelko. — Za gimnazijo je naredilo vzprejemni izpit 14, za meščansko šolo pa 8 učencev. — Poučevali so šolski vodja, 7 učiteljev in 2 kateheta.

Zemljevid „Slovenske Matice“. Pred končno ureditvijo zemljevida, prosim vse prijatelje pravilnega nazivanja naših krajev, gora rek itd., kako se med ljudstvom imenujejo in kako se običajno pišejo sledeči kraji na Štajerskem: Grad, Hörberg (Podsreda); Lehnberg južno od ž. lez. postaje Ribnica ob koroški železnici; Gallenhofen pri Slovenjem Gradu; severno od Drave: Nahrud pri Gornji Kaplji; Wortischberg pri Svičini; Gruschenberg pri Spičniku; Trautenberg pri Lučanah; Altenbach pri Remšniku; Ober-Fahrenbach sev. od Lučan; Karnerberg pri Lučanah; Gersdorf pri Spielfeldu; Lind pri Strassu; Platsch, Altenberg, Zieregg, Steinberg, Ratsch, Sulz, Ottenberg pri Spielfeldu; Bayer, Sterlegg, Otlatein, Wuggitz, Haag, Adelsdorf, Wuggau, Kirgelsdorf pri Ivnici; Altenbach južno od Ivnice, Heidenberg sev. od Bistrice ob koroški železnici.

Dr. Fr. Ilešič.

Esperanto in Slovenci. Pogosto se toži po pravici, kako majhen je naš narod, da ga skoraj nihče ne pozna zunaj naših ozkih mej, da je širnemu svetu le malo znana krasota našega jezika, naše književnosti in naših pokrajin. Isto usodo so delili še pred kratkim Hrvatje. Toda oprijeli so se esperanta, začeli so izdajati svoj list in namah je spoznalo čez deset milijonov esperantistov hrvaški narod. Iz vsega sveta dobivajo v zameno časopise, priznalna pisma, vse se čudi krasoti hrvaškega jezika. Njihovo glasilo „Kroata Esperantisto“ piše: „I tako je Esperantom več učinjen prvi korak, da poznamo svet z našom milom domovinom, s njenim književnim blagom i prirodni joj ljepotama.“ — Skrajni čas je, da se razširi esperanto tudi med Slovence. Naše esperantsko gibanje je zadnji čas napredovalo bolj polagoma, vendar ni počivalo. Pravo življenje pa se bo začelo šele, ko izide slovnica. Zato pozivljamo vse prijatelje našega gibanja, vse, ki žele, da zaslovi naš narod po širnem svetu, da se naroče na slovnico, četudi ne nameravajo postati esperantisti. Prijave prosimo na naslov: Lj. Koser, Juršinci, Štajersko. — Naša dolžnost je, da podpiramo tudi brate Hrvatje ter naročimo njihov izboren list in pokažemo tako tudi v dejanju jugoslovansko vzajemnost. (Kroata Esperantisto, Zagreb, Boškovičeva ulica 13.)

Črnilo. Velikokrat se čujejo pritožbe zaradi črnila. Sitnosti ima učitelj z napravo in še ni večkrat dobro. Temu nedostatku se odpomore s tekočim ekstraktom črnila. 1 kg ekstrakta da 10 litrov izbornega pisarniškega črnila, do 15 litrov izbornega črnila za šole. Pripravljanje je preprosto. V velik lonec se da dotična množina vode, tudi mrzle, potem se vlije ekstrakt, pomeša in črnilo je gotovo, ki tudi ne pušča dnišča (goščave). 1 kg št. 2 stane 4 K, če se naroči 3 kg. je poslatve poštnine prosta. Naroča se pri F. Sehtler, Amstetten. Po izkušnji. T r o š t.

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Johann Uhde**, znani katoliški učenjak na graškem vseučilišču, doktor bogoslovja, modroslovja in prava, je kakor dokazuje zadnji „Mir“, Slovenec. Njegov oče je učitelj v Škocejanu v Podjunju in doma iz Solčave v Savinjski dolini, njegova mati je pa Breznikova iz Zelezne Kaplje.

— **Za pončne izlete** učencev na obrtnih šolah namerava napraviti ministarstvo za javna dela že prihodnje leto posebno postavko.

— **Juridilna fakulteta na Cetinjah.** Črnogorska vlada namerava ustanoviti na Cetinjah juridično fakulteto, da se na nji usposobljajo upravni in konzularni uradniki.

— **Protivnanju madjarskih šol na Hrvaškem** prinaša hrvaško časopise ostre članke in vehementno napada Bauchovo vlado, ki te šole dovoljuje. „Hrvatska“ pr-dlaga, naj hrvaški sabor, kakor bitro se sestane, sklene zakonsko novelo, s katero se vladi odvzema pravica podeljevanja dovoljenj za drugojezične šole in se ta pravica da izključno saboru.

— **Reciprocity zagrebškega vseučilišča.** Nemce silno peče vest, da se Slovenci nameravajo zavzeti za reciprocity zagrebškega vseučilišča. — „D. W.“ že vpije o slabem materialu, ki bi baje potem poplaval naša sodišča in zahteva, naj ostanejo „wendokroati“ doma, na „naša“ sodišča spadajo Nemci! Mi vemo,

da uprav glede tega Nemce črevelj tako močno žuli: e. kr. sodniki na naših slovenskih sodiščih naj pomagajo širiti pomemčevanje. V tem jih tudi podpira vlada. Pa zlatih dni bo kmalu konec! Slovanski odpor se čimdalje močneje budi v državi — in enkrat pridemo tudi mi do svojih pravic! Nemške pritožbe pa naj vzpodbujajo naše poslance, da se čimbolj energično zavzemajo za reciprocity zagrebškega vseučilišča!

— **Šolski uspehi pri nezakonskih otrokih.** Glasom poročila, ki ga je napisal Nemeč Delitzsch, je pokazalo tozadevno preiskovanje v nemškem mestu Plauen sledeči uspeh: Med 14.184 šolarji je bilo 559 ali 4% nezakonskih. Cenzuriranje po nadarjenosti je bilo pri 8 jako dobro, pri 211 dobro, pri 333 zadovoljivo in le pri 7 nezadovoljivo. Ravnotako se je pokazalo, da je vedenje in pridnost največ teh otrok popolnoma zadovoljivo. Telesno zanemarjenih je bilo samo 28, bolehalih le 61. Te številke so pokazale, da stoje nezakonski otroci mesta Plauen, kar se tiče nadarjenosti, pridnosti, uspehov v šoli in zdravja, višje ko zakonski. To je presenetljivo dejstvo, ki zasluži natančnega raziskovanja.

Raznoterosti.

× **All živall mislijo?** Pod tem naslovom je prijavil indijski podmaršal Tyrell poučen članek v časopisu „Spectator“. Tyrell je imel opico, pred katero je ob neki priliki postavil zrcalo, da bi opazoval, kako se bo žival vedla proti svoji podobi. Opica je seveda mislila, da vidi svojo tovarišico in je skočila za zrcalo, da jo prime; potem pa se je vrnila in se postavila zopet pred zrcalo in nekolikokrat ponovila skok za zrcalo. Končno je pa uvidela, da je njen trud zaman in je prišla na pravo misel. Trduo zroč v zrcalo, je nategnila počasi in tajno svojo roko za zrcalo ter pazila, če bi dosegla tam svojo tovarišico. Ves čas ni obrnila očesa z zrcala. — Nekoč je sedel podmaršal na verandi in čital; opica je bila privezana k steburu na kratki veržici. V tem je prišel vojak z nekim obvestilom in se je postavil pred generalom po vojaško. Opico je zanimala vojaška puška in jo je izkušala takoj doseči. A veržica je bila prekratka. Opica pa si je pomagala. Zgrabila je palico, ki je slonela blizu nje, in je potrkala radovedno ob puškino kopito ter je odložila zopet palico z zadovoljnim obrazom.

× **Buršak in profesor.** Iz Lipskega poročajo: Lepega mavevega večera se je izprehajal po parku fant, očitno akademik in si kratil čas s tem, da je mahal s palico okolo sebe, kakor pri kaki menzuri. Delal pa je to tako neprevidno, da je udaril s palico starega gospoda in ga precej ranil. Ampak še na misel mu ni prišlo, da bi se opravičil, temveč je gospodu povedal, „da se vsakemu proletarcu ni treba opravičevati“. Gospod je poklicel stražnika in na komisarijstvu se je pokazalo, da je bil ta tako predrzni fant pravnik Boeke in stari gospod profesor pravniške fakultete Marx, ki se je seveda začudil, da prvič vidi svojega „slušatelja“. Seveda je buršak sedaj starega gospoda prosil oprostena, ko pa ta o tem ni hotel nič več slišati, je spustil v svet plemenite besede: „Potem jih pa zaslužite par na...!“ Profesor je buršaka tožil zaradi žaljenja časti in sodišče ga je obsodilo na 200 mark globe. Lipska univerza, ki je ravno pri zadnjem svojem petstoletnem jubileju, poudarjala, da je hči praške nemške univerze, pač prav nič ne zaostaja za njo — sirovosti svojih slušateljev.

× **Dne 15. septembra letos: konec sveta.** To je najnovejša senzacija, ki jo oznanja svojim „vernim“ neka ameriška sekta, ustanovljena od nekega Sandforta, imenovanega „Elja, nekronanega kralja“. Prorok sam je poslat to novico v svet. V sredo 15. septembra torej, točno ob 10 uri 20 minut dopoldne, se bo razpočilo nebo, solnce skoči s svojega vsakdanjega tira in sfrči po svetu bogve kam, luna bo padla z neba, zvezde bodo obledle, zemlja se bo tresla, skale bodo pokale in tudi grmelo bo. Natančno tak bo konec sveta in čisto ob napovedani minuti. Gospod Sandfort je poslat to pretresljivo vest svojim učencem iz Kapskega mesta, kjer se zdaj zdravi, začetkom septembra pa pride sam, če mu bode zdravje kolikaj dopuščalo med svoje sobrate v Shiloh, kjer bodo vsi skupaj na strehah svojih hiš, v belih oblačilih, lorovrve vence na glavah in palmove veje v rokah, zatopljeni v pobožno molitev, pričakovali konec sveta. To vse se bo godilo v sredo dne 15. septembra, začetek točno ob 10. uri 20. minut dopoldne.

× **Dobiček od prometa s tujci.** Statistiki so izračunali, da samo Američani, ki prihajajo vsako leto v Evropo, pušajo v deželah, ki jih obiskujejo, 500 do 600 milijonov. Angleško n. pr. poseča vsako leto okolo 60.000 Američanov, ki potrošijo okolo 100 milijonov. Velik del dobička od prometa s tujci ima Švica zaradi prirodnih lepote. Na leto poseča Švico okolo pol milijona tujcev. Švicarski hotelirji, trgovci, voditelji in železnice zaslužijo samo od 90.000 Angležev, ki prihajajo v deželo, okroglo 90 milijonov kron. Ogromne vsote dobiva od prometa s tujci tudi Riviera, ki jo obiskuje na leto glasom podatkov nekega francoskega statistika okolo 270.000 tujcev, ki so seveda vsi imoviti ljudje, in ker vsak teh potroši povprečno vsaj 1000 kron, se lahko iz-

računa, da zasluži južna Francoska samo od tujcev 270 milijonov kron na leto, ako ne še več.

× **Velikansko imetje Rothschildov.** Neka visoka oseba na Angleškem, ki baje dobro pozna razmere, ceni skupno imetje židovske denarne dinastije Rothschildov, to je privatno imetje članov dunajskih, londonskih, frankobrodskih in pariških panog in imetje tvrde S. M. p. Rothschild na Dunaju, N. M. Rothschild in sinovi v Londonu in bratov Rothschild v Parizu skupno na 400 milijonov angleških funtov = 10 milijard kron. Od tega ogromnega imetja odpade največi del londonskim Rothschildom, katerih glavar poseduje od leta 1847. dostojanstvo baroneta in ima od leta 1885. v osebi Nataniela Mayer barona Rothschilda kakor lord sedež v angleški gornji zbornici. Vsota dveh milijard odpade na pariško panogo, a najmanje poseduje dunajska panoga, ki ima skupnega imetja le 500 milijonov kron.

Listnica uredništva.

Ker smo danes priobčili celotno poročilo o XXI. skupščini „Zaveze“, smo morali odložiti več stvari, ki jih objavimo prihodnjič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1201. Kranjsko. 1909 1-1

Na dvorazredni ljudski šoli na Koroški Beli se razpisuje s tem 4. učno mesto s postavnimi prejemki v stalno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 30. septembra t. l.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 10. avgusta 1909.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk **gostilna „pri Jurju“** na Dolenjski cesti (v bližini dolenskega kolodvora). Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon. **Točna postrežba, nizke cene!** Z odličnim spoštovanjem **Jurij Marenče,** 87 10-8 gostilničar.

VERONIKA KENDA v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34-32

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Naprednemu učiteljstvu!

Vsako bodi naročnik učiteljskih listov, ki so:

Učiteljski Tovariš
Popotnik - Zvonček
Domače ognjišče
Naša bodočnost.